Numer 49.

DZIENNIK URZĘDOWY
WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO

w Warszawie dnia 13 Sierpnia 1817 Roku.

Boni civis est, nosse instituta et leges civitatis, iisque obtemperare.

Nro 16950. Wydział Administracyyny.

KOMMISSYA WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO.

Postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia $\frac{31}{12}$ Grudnia r. z. względem urządzenia Rzemiosł, Kunsztów i Professyi w słowach:

W Jmieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego &c. &c. &c.

NAMIESTNIK KRÓLEWSKI w Radzie Stanu.

Chcąc przez uporządkowanie Rzemiosł, Kunsztów, Professyi w Królestwie Polskiém, przyłożyć się do ich wzrostu; na przełożenie Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowiemy:

TYTUŁ I.

O Urzędzie Starszych.

1. W miastach, gdzie się znayduie dziesięciu lub więcéy Maystrów iednego Rzemiosła, Kunsztu lub Professyi, Maystry ci składać będą Zgromadzenie.

2. Zgromadzenie to, co trzy lata, z dniem 1go Stycznia przez właściwego Prezydenta lub Burmistrza zwoływane będzie, w celu obrania iednego Starszego i iednego Podstarszego.

3. Zgromadzeniu wyborczemu Urzędnik Municypalny przewodniczy.

4. Nie może bydź obrany Starszym ani Podstarszym, kto nie iest od lat sześciu Maystrem osiadłym.

5. Wybory nastąpią większością kresek, przez każdego głosuiącego sekretnie dawanych.

6. Wybrani, przed Prezydentem lub Burmistrzem miasta złożą przyrzeczenie, iako sumiennie i podług przepisów urząd swóy sprawować będą.

7. Urzędowanie Starszych trwa lat trzy, poczém nowe wybory nastąpią; wychodzący, na nowo obrani bydź mogą.

8. Starszym tym, Urzędnik Municypalny iako Kommissarz będzie przydany.

9. Czynności wszystkie odbywać się maią w imieniu Urzędu Starszych rzemiosła, kunsztu, professyi.

Urząd ten składa się z Kommissarza Municypalnego, z Starszego i Podstarszego.

Wszystkie podania, świadectwa i t. p. Urzędu Starszych przez Kommissarza Municypalnego i iednego przynaymniey Starszego, lub Podstarszego maią bydź podpisywane.

10. Starszy i Podstarszy zastępowani będą w potrzebie przez tych Maystrów, którzy na Zgromadzeniu wyborczem naywięcéy kresek za sobą mieli, za wezwaniem przez Kommissarza Municypalnego.

11. Urząd Starszych mieć będzie swoią pieczęć, która w zachowaniu Urzędnika Municypalnego zostawać ma.

12. Obowiązkiem Urzędu Starszych będzie:

1) Ułożyć na teraz listę Maystrów wszystkich, Uczniów i Czeladników mieyscowych swoiego Rzemiosła, kunsztu lub Professyi i podać takową Prezydentowi lub Burmistrzowi do zatwierdzenia.

2) Dopełniać odtąd przepisów względem Uczniów, Czeladzi i Maystrów niżey wyłuszczonych.

3) Przestrzegać porządku rzemiosła i spokoyności warsztatów.

We wszystkich tych szczegółach Urząd Starszych zostaie pod zwierzchnictwem Prezydenta lub Burmistrza właściwego.

TYTUŁ II.

O Uczniach.

13. Chcący zostać Uczniem winien odtąd zgłosić się do Urzędu Starszych.

14. Urząd odmawiać nie może przyięcia na ucznia, wyiąwszy tych którzyby przez ułomność ciała, lub widoczny niedostatek Władz umysłowych, do właściwego rzemiosła byli nie sposobnemi.

15. Wybor Maystra, do którego ma wnyiść w naukę, zależy od Rodziców, Opiekunów lub Przełożonych przyszłego Ucznia.

16. Starsi starać się obowiązani, ile możności, o pomieszczenie Ucznia, któryby dla siebie Maystra znaleść nie był w stanie.

17. Maystrowie, którzy nie utrzymuiąc Uczniów, maią przecież roboty podostatkiem, mogą bydź zobowiązani postanowieniem Urzędu Starszych do przyięcia takowego ucznia.

18. Wtedy dopiero, gdy wszyscy Maystrowie maią dostateczną liczbę uczniów, Urząd odprawiać może tymczasowie, zgłaszaiących się, dopóki mieysce dla nich pomiędzy znayduiącemi się uczniami nieotworzy się.

19. Złożenie rękoymi ze strony ucznia wtedy tylko żądać można:
- *a)* gdy z natury rzemiosła, kunsztu, lub professyi, rzeczy, materyały znaczney wartości, albo gotowizna powierzoną mu zostaie.
- *b)* albo, ieżeli u innego Maystra przez niedbałość, lub lekkomyślność, znaczną sprawił szkodę.

20. Uczeń odbywa próbę cztero-tygodniową u Maystra, do którego wchodzi.

21. Po odbytey probie, między nim a Maystrem, nastąpi umowa, obeymuiąca warunki wszystkie, pod któremi w naukę ma bydź wzięty.

22. Urząd Starszych rozpozna umowę i po przekonaniu się, że warunki nie przechodzą zobowiązań pospolicie używanych, onęż zatwierdzi. W przeciwnym razie warunki, któreby uciążliwemi znalazł umiarkuie. Potém ieden exemplarz umowy u siebie zachowa, lub warunki w księdze zgromadzenia pod tytułem Uczniów, zapisze.

23. Za całą tę czynność uczeń zapłaci naymniey dwa, naywięcey sześć złł: Pol:, do skrzynki Rzemieślniczey w Kassie mieyskiey, podług oznaczeń szczególnych dla każdego Rzemiosła, które wyda Prezydent lub Burmistrz miasta.

Wyięci są od takowey opłaty dzieci ubogich, którzy złożą świadectwo ubóstwa od Urzędu mieyscowego.

24. Mayster winien uczniowi podać sposobność nabycia wszelkich znaiomości, które do porządnego prowadzenia rzemiosła są potrzebne.

25 Przestrzega obyczaiów iego, zachowania prawideł religiynych, ażeby unikał powodów do wykroczenia, a do ciągłey, użyteczney nawykał czynności.

26. Biorący Ucznia, który w czytaniu, pisaniu i Religii swego wyznania potrzebney nauki nie ma, obowiązany w celu udzielania mu takowey, naymniey godzin sześć w tydzień posyłać go do szkoły.

27. Uczeń, tak w czynnościach rzemiosła iako i wszelkich domowych, winien posłuszeństwo swoiemu Maystrowi.

28 W rzeczach rzemiosła dotyczących, pod niebytność lub zatrudnienie Maystra, słucha pierwszego Czeladnika.

29 Do zatrudnień domowych tyle tylko Mayster mocen używać ucznia, ile ten przez to nauczenia się rzemiosła nie zaniedba.

30. Maystrowi służy władza miernéy oycowskiéy kary względem ucznia swoiego.

31. Pod niebytność lub zatrudnienie Maystra, ma prawo pierwszy Czeladnik ukarania miernie ucznia, w rzeczach rzemiosła.

32. Uczeń, który od Maystra swego doznaie złego obeyścia, po przekonaniu się o tém Urzędu Starszych, ma bydź aż do wyiścia lat nauki do innego Maystra przesadzonym. Koszta ztąd wynikaiące ponosi Mayster przeszły.

33. W przypadku śmierci Maystra, Uczeń, Rodzice, Opiekuni lub Przełożeni iego, maią wybor zostawić go przy Wdowie, któraby toż rzemiosło daley utrzymywała, lub przenieść do innego Maystra.

34. W ostatnim razie z pieniędzy, iakie za naukę zapłacone bydź mogły, należy się uczniowi powrócić tyle, ile za nieukończone lata nauki Urząd Starszych oznaczy.

35. To samo ma mieysce, skoro wdowa zaprzestanie rzemiosła, lub Mayster do prowadzenia onego niesposobnym będzie.

36. W umieszczeniu u innego Maystra takowego Ucznia, Urząd Starszych ma bydź dopomocnym

37. Pomiędzy ubiegaiącemi się o przyięcie, Uczeń który do innego Maystra ma bydź przeniesiony, przed wchodzącym dopiero ma pierwszeństwo.

38. Jeżeli Uczeń bez daney sobie przyczyny zbiega od Maystra, należy się temuż zapłata za naukę za cały rok bieżący, podług umowy. Prócz

tego za wszelkie dla siebie uszczerbki wynagrodzonym bydź powinien, podług oznaczenia Urzędu.

39. Uczeń takowy, gdyby powtórnie wchodził w naukę do innego Maystra, na żądanie tegoż, lata nauki na nowo ma rozpoczynać.

40. Jeżeli uczeń chce przeyść do innego rzemiosła, mayster od którego wychodzi, żądać ma prawo opłaty za naukę za czas upłyniony, stosownie do uznania Starszych

41. Dopóki czas i warunki umowy uzupełnione niezostaną, Mayster do wyzwolenia ucznia z obowiązanym bydź nie może.

42. Jeżeli uczeń nie iest w stanie wypłacenia umówioney należytości za naukę, winien odsłużyć Maystrowi pewny czas, który Urząd Starszych oznaczy.

43. Ucznia wykraczaiącego przeniewierstwem, upornie nieposłusznego, który pomimo napomnień i kar, swych nagannych postępków nie poprawia, albo do nauczenia się rzemiosła niezdolnym się okaże, Mayster iest mocen oddalić z wiedzą Urzędu Starszych. W takim razie opłaty umowioney za naukę żądać ma prawo. W przypadkach zaś wykroczenia Kryminalnego, podług przepisów prawa postąpionym będzie.

44. W przypadku słabości ucznia, mayster staranie o nim mieć powinien.

45. Jeżeli słabość mniey niż trzy-miesięczna naukę iego przerwie, przerwa ta z umowionego przeciągu nauki potrąconą nie będzie.

46. Jeżeliby zaś choroba trwała dłużey, zależy od zdania Maystra i Urzędu Starszych, ile uczeń za czas opuszczony oduczyć się powinien.

47. Mayster skrócić może uczniowi lata nauki, w nagrodę iego pilności. Skrócenie to iednak przechodzić nie ma iedney trzeciéy części przeciągu nauki, przepisami lub zwyczaiem oznaczonego. Do takiego skrócenia zawsze przychylenie się Urzędu Starszych iest potrzebnem.

48. Po odbytym przeciągu nauki, mayster obowiązanym iest ucznia swoiego stawić przed Urzędem starszych do examinu, czyli popisu. Mayster o ukończonéy nauce i dobrém się iego sprawowaniu w takim razie da świadectwo.

49. Pod czas popisu Urząd starszych przybrać ma dwóch maystrów, z liczby wyrażonych w artykule 10. Z temi wspólnie rozpozna postępki ucznia w rzemiośle przez zadanie mu do wyrobienia iakiey sztuki Czeladniczéy. Również uczynią mu zapytania z nauki religiyney i czyli umie czytać i pisać. Gdy z takowego popisu okaże się zdatnym, Czeladnikiem mianowanym zostanie. Tym końcem zapisany będzie w księgę zgromadzenia, pod tytułem Czeladników i otrzyma list wyzwolenia, opatrzony pieczęcią i pod-

pisem Urzędu, za co opłaci naymniey 10, naywięcey 20 złotych do skrzynki rzemieślniczey w Kassie mieyskiey.

50. Biesiady i tym podobne wydatki, tudzież nieprzystoyne albo zdrowiu szkodliwe zwyczaie, w takim razie zupełnie się zakazuią.

51. Mayster pod karą wynagrodzenia strat i uszczerbków, nie może przetrzymywać ucznia, ani odmawiać mu świadectwa uwolnienia, skoro ten z obowiązaniom swym zadosyć uczynił.

Straty i uszczerbki będą oszacowane w tróynasób ceny zwyczayney, dni roboczych, od czasu ukończenia nauki. Wynagrodzenia tego dopilnuie Urząd Starszych.

52. Nie wolno nikomu przyimować ucznia bez świadectwa uwolnienia. Przyimuiący nagrodzi straty wszystkie przeszłemu Maystrowi, uczeń zaś wrócić powinien do Maystra, którego nieprawnie opuścił.

T Y T U Ł III.

O Czeladnikach.

O d d z i a ł 1.

O książkach Rzemieślniczych.

53. Czeladnik każdy opatrzony będzie bezpłatnie przez Urząd Starszych w książkę rzemieślniczą.

54. Książka ta niepodlega opłacie Stępla. Stronice iey opatrzone są liczbą i parafowane, w większych miastach przez Kommissarza Municypalnego, przydanego do Urzędu Starszych, w innych przez Burmistrza. Wyrażać ma imie i przezwisko Czeladnika, iego wiek, mieysce urodzenia, postać, professyą i nazwisko Maystra, u którego pracuie.

Ma bydź sprawiona z opłat wpływaiących do skrzynki rzemieślniczéy w Kassie mieyskiey.

55. Czeladnik wchodzący w robotę, winien dać zapisać w książkę swą przez Maystra, do którego wchodzi, dzień wstępu swego, i złożyć w iego ręce książkę, gdy tego żąda. Maystra, któryby zapisania tego niechciał lub niemógł dopełnić, zastąpi Urząd Starszych bez wszelkiey opłaty.

56. Wychodzącemu z roboty, Mayster w teyże książce zapisze zakwitowanie, lub w zastępstwie iego, iak wyżéy, Urząd Starszych.

57. Mayster odmawiaiący wydać książkę, lub zapisać zakwitowanie, bez ważnéy przyczyny wychodzącemu Czeladnikowi, szkody i uszczerbki wszelkie, w potróynéy cenie dni roboczych, winien będzie onemu nagrodzić.

58. Czeladnik który otrzymał pieniądze z góry, lub z obowiązał się robić czas oznaczony, nie może żądać wydania książki i zakwitowania siebie, aż gdy dług odrobi i z obowiązaniom swym zadość uczyni, ieżeli takie iest żądanie Maystra.

59. Przyimuiący Czeladnika bez książki i zakwitowania z ostatniego pobytu, winni będą powrócić straty i uszczerbki wszelkie, komu bądź ztąd wyniknąć mogące, i opłacić karę policyiną 30 złotych.

60. Czeladnik kraiowy, bez takiéy książki i zakwitowania, za włóczęgę poczytany będzie.

61. Nowa książka Czeladnikowi wydaną bydź nie może, iak za okazaniem dawney, iuż nie mogącey bydź użytą w Urzędzie starszych. Długi i z obowiązania się, z książki dawney w nową przeniesione zostaną.

62. Gdyby książka dawna przypadkiem zaginęła: nowa Czeladnikowi wydana bydź nie ma, iak po ścisłem rozpoznaniu i udowodnieniu, iako żadna do niego nie zachodzi pretensya.

63. Każde zakwitowanie zaświadczone będzie przez Kommissarza Municypalnego, przydanego do Urzędu starszych, lub iednego z starszych.

64. W miastach, gdzie nie ma zaprowadzonego Urzędu Starszych, książki te Burmistrze pracuiącey Czeladzi wydawać i zaświadczać będą.

Oddział II.

O latach wprawy i wędrowaniu.

65. Czeladnik każdy tyle lat odłoży na wprawę i wędrowanie, ile właściwemu rzemiosłu iest zwyczaynem, nigdy iednak mniey nad dwa lata.

66. Czeladnik może wniyść w służbę prywatną bez uszczerbku praw swoich. Czas iednak w teyże spędzony, na lata wprawy przyięty mu nie będzie.

67. Prezydent miasta lub Kommissya Woiewódzka może uwolnić od obowiązku wędrowania, ale nie od lat Czeladniczey wprawy, w artykule 65 przepisanych.

ODDZIAŁ. III.

O przybyłych Czeladnikach

68. Przybyły Czeladnik zaraz u Starszych Rzemiosła, stawić się powinien.

69. Ci maią żądać od niego złożenia, ieśli iest obcym, świadectwa roboty (Kundschaft, albo Livret zwanego); ieśli iuż w kraiu pracował, książki Rzemieślniczéy.

70. Jeżeli ani pierwszego, ani drugiego nie może, Urząd Starszych odeśle go do Prezydenta lub Burmistrza miasta. W takim razie ieżeli

iest kraiowiec, winien bydź odprawiony na mieysce z którego przychodzi, ieżeli iest zagraniczny, Prezydent może mu dozwolić pracować, za rozpoznaniem, czyli nie iest podeyrzanym, i zostawuiąc go pod pewnym dozorem.

To się iednak ściągać nie ma do Rzemieślników, umyślnie do służby partykularney prowadzonych, lub w nią wchodzących, których roboty na własną tylko potrzebę sprowadzaiącego a nie na sprzedaż użyte bydź maią.

71. Skoro Czeladnik usprawiedliwi się świadectwem roboty, lub książką rzemieślniczą, takowe maią bydź u Urzędu Starszych w zachowanie złożone.

72. Takiemu Czeladnikowi Starsi starać się powinni o wyszukanie roboty i dopóki téy nie znaydzie, udzielać mu wsparcie; podług zwyczaiu, za udaniem się do Prezydenta miasta, ażeby z wpływów skrzynki Rzemieślniczéy była taka pomoc załatwioną.

73. Po wyiściu trzech dni, gdyby nie mógł znaleść roboty, ma bydź w dalszą wędrowkę wyprawiony.

74. Wchodzącego zaś w robotę takowego Czeladnika, Urząd Starszych opatrzy w książkę Rzemieślniczą, podług przepisu Art. 53 lub złożoną onemu powróci. Świadectwo roboty (Kundschaft), ieżeli iakie złożone zostało, aż do wyiścia w dalszą wędrowkę u siebie zachowa.

75. Winni Starsi zapisywać Maystrów Czeladzi potrzebuiących, przybyłą zaś Czeladź wskazywać do tych, którzy się naypierw zgłosili.

76. Wszakże należy się w takim razie pierwszeństwo Wdowom, utrzymuiącym rzemiosło i Maystrom przez starość lub inne nieszczęście podupadłym.

77. Pierwszeństwo to nie więcey, iak do trzech razy Wdowie służy.

78. Jeżeli mayster, Czeladnika swym kosztem sprowadził i o tém wcześnie Urząd uwiadomił, takowego w żadnym razie odbierać mu nie można.

79. Leczenie i opatrywanie w chorobie, przybyłego Czeladnika bądź iuż zostawał w robocie, lub przeciwnie, ieżeli iest bez sposobu, z skrzynki Czeladniczéy następować winno, a w niemożności téy, z opłat Rzemieślniczych wpływaiących do kassy mieyskiey.

80. Gdyby te niestarczyły, z funduszu ubogich, a w niedostatku tego, z kassy mieyskiéy ma bydź opatrywany.

81. Prezydent lub Burmistrz miasta przeto pod własną odpowiedzialnością przestrzegać powinni, ażeby Czeladnik chorobą złożony, bez pomocy zostawiony, albo przed dostatecznem wyzdrowieniem, daley wyprawiony nie był.

(*Dalszy Ciąg w Dodatku*)

DODATEK DO NUMERU 49.

DZIENNIKA URZĘDOWEGO

WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO.

(*Dalszy Ciąg Urządzenia względem Rzemiosł, Kunsztów, Professyi i t. d.*)

Oddział IV.

Dozór nad Czeladnikami i ich obowiązki.

82. Mayster obowiązany czuwać, nad sprawowaniem się Czeladników: napominać ich ażeby obowiązków Religii swego wyznania niezaniedbywali, spokoyne i porządne życie wiedli. Od występków zaś i wykroczeń ma ich wstrzymywać

83. Czeladnik obowiązany. zleconą sobie od maystra robotę podeymować ochoczo, wiernie i pilnie wykonywać.

84. Tylko w Niedzielę i Święta, prawami kraiowemi oznaczone, są wolni od obowiązku roboty.

85. Czeladnicy, którzy dnie, do roboty prawem oznaczone, przerywaią; karami policyinemi, do obowiązku swoiego zwroconemi będą.

86 Trwaiący uporem, w takiém nadużyciu Czeladnik, na tygodni cztery, do domu kary i poprawy będzie oddany, z odebraniem mu listu iego wyzwolenia.

87. Takowy nie wprzód wydanym mu będzie, aż gdy po wytrwania kary, poprawę przyrzecze, i o rzetelności przyrzeczenia tego władza mieyscowa przekona się.

88. Mayster, którego Czeladź w dnie do pracy przeznaczone, od takowey usuwa się, winien pod karą 6. do 18. zł. donieść o tém Prezydentowi lub Burmistrzowi miasta.

89. Na żadnéy Gospodzie, Czeladź, do roboty zobowiązana, w dnie do pracy przeznaczone, nie ma bydź cierpianą w zwyczayne godziny roboty, tem mniey zaś tymże iedzenie lub trunki dawane.

90. Gospodarz przeciw temu wykraczaiący, podpadnie karze 12 do 30 złotych.

91. Czeladnik obowiązany stosować się do urządzeń domowych Maystra, u którego w robocie zostaie.

92 Domowéy pracy, żaden Mayster od Czeladnika swoiego, żądać nie ma prawa.

93. Czeladnik nie może się zatrudniać robotą inną, tylko tą, która mu od iego maystra została wskazaną.

94. Zaden Mayster nie ma odmawiać drugiemu Czeladników, u tegoż w robocie będących. pod karą 30 zł.

95. Jednak Wdowom, Rzemiosło utrzymuiącym, na żądanie, Czeladnik nayzdatnieyszy winien bydź oddany.

96 Jeżeli w takim razie Mayster iednego tylko ma Czeladnika, i tego Wdowie oddać musi; w tedy od innego Maystra maiącego kilku Czeladzi; udzielenia sobie iednego żądać ma prawo.

97. Gdy kilka Wdów zgłasza się o iednego Czeladnika, Urząd Starszych rozstrzyga między niemi, stosownie do pierwszeństwa nastąpionego zgłoszenia.

98. Prawo wzwyż opisane iednak nie więcey, iak do trzech razy, Wdowie służy.

99. Jeżeli Mayster zapadnie w długą chorobę, żądać może odstąpienia Czeladnika iednego od innych Maystrów.

100. Do odstąpienia tego, ten szczególniéy Mayster iest obowiązany, u którego naywięcey Czeladzi znayduie się w robocie.

101. Jeżeli liczba Czeladzi u kilku Maystrów iest ta sama, w tedy odstąpienie przypada na naymłodszego z nich.

102. Po wyzdrowieniu, Mayster takowy, winien zwrócić otrzymanego Czeladnika, na żądanie, przeszłemu Maystrowi.

ODDZIAŁ V.

O wyiściu Czeladników.

103. Mayster chcący odprawić Czeladnika, obowiązany dwa tygodnie wprzód mu wypowiedzieć.

104. Bez takiego wypowiedzenia Mayster Czeladnika natychmiast odprawić może:

a) Skoro ten, osobę albo rodzinę iego uczynkiem, albo słowami obraża.

b) Gdy iest ciągle nieposłusznym, i opornym zleceniom Maystra.

c) Gdy żonę lub dzieci iego uwodzi.

d) Za kradzież, i przeniewierstwo udowodnione.

e) Gdy nawyka bez wiedzy, i zezwolenia Maystra, noce za domem przepędzać.

f) Za nieostrożność z ogniem, gdy napomnienia o to dawane, są bezskutecznemi.

105. Równie Czeladnik opuścić może Maystra, byleby mu na dni 14, wypowiedział.

106 Mayster mocen nieprzyiąć wypowiedzenia, ieżeli dzień odeyścia, wypada na Jarmark walny, bądź w dwa tygodnie przed tymże Jarmarkiem, albo świętami wielkiemi.

107. Jeżeli Mayster dopuścił się skrzywdzenia Osoby Czeladnika bez gwałtownego powodu, tenże opuścić go natychmiast może.

108. Wychodzącego Czeladnika, Mayster w książce zakwituie, iak w Artykule 56 przepisano.

109 Udaiącemu się w dalszą wędrówkę Czeladnikowi, świadectwo ſego roboty (Kundschaft) powrócone bydź nie może przez Urząd Starszych, bez zezwolenia Maystra, u którego ostatnio zostawał. W przypadku iednak gdyby Starsi przyczynę niezezwolenia Maystra za niedostateczną uznali, wniosą Prezydentowi, który rzecz rozstrzygnie.

110. Mayster pod własną odpowiedzialnością nie ma zezwolić na wydanie mu rzeczonego świadectwa, skoro iest uwiadomiony o długach Czeladnika.

111. Owszem Urzędowi Starszych natychmiast donieść o tém obowiązany.

112. Gdy Mayster przeciw wyiściu Czeladnika nie ma nic do namienienia lub po uprzątnieniu zaszłéy przeszkody, świadectwo roboty ma bydź powrócone Czeladnikowi. Na książce Rzemieślniczéy zaś zaświadczy Urząd Starszych, ile czasu zostawał na mieyscu, oraz iak się podług zaświadczenia Maystrów swych sprawował.

113. Za wydaniem mu świadectwa roboty, i książki Rzemieślniczey Czeladnik natychmiast w podróż udać się powinien.

114. Jeżeli w tym przypadkowa zaydzie trudność, świadectwo swoie roboty, i Książkę Rzemieślniczą, powtórnie złoży do Urzędu.

115. Gdy ani pierwszego, ani drugiego nie dopełni: na doniesienie Urzędu, za Włoczęgę poczytany zostanie.

Oddział VI.
O Skrzynce Czeladniczey.

116. Czeladnicy mogą mieć skrzynkę własną, z składek swych na wspólne potrzeby, osobliwie dla wsparcia chorych lub podupadłych Czeladników.

117. Poboru iednak i użycia tego doyrzy Urząd Starszych.

TYTUŁ IV.
O Maystrach.

118. Odtąd, ażeby zostać Maystrem, trzeba bydź wprzód uczniem, potem Czeladnikiem, i iako taki odbyć przepisane lata wprawy, i wędrówki. Poczem z listem wyzwolenia i książką Rzemieślniczą, lub świadectwami roboty, toż udowodniaiącemi, zgłosić się ma ochotnik do Urzędu Starszych.

119. Urząd ten, za przybraniem dwóch Biegłych z Maystrów, wyrażonych w artykule 10., nakaże mu zrobienie sztuki Mistrzowskiey, która pod dozorem Urzędu, bez czyiéy bądź pomocy, ma być wykonaną.

120. Sztuka Mistrzowska zadawana iest z kilku szczegółów, nay więcey w Rzemieśle wyrabiaiących się.

Nie należy nakazywać sztuk zbyt kosztownych, lub na które trudno znaleść kupca.

Prezydent Miasta Warszawy wyda bliższe w tey mierze przepisy zastosowane do zwyczaiu właściwego Kunsztu, lub Professyi, do których się miasta inne stosować maią.

121. Tenże Urząd, z przybranemi Maystrami, sztukę zrobioną ściśle rozpozna.

122. Jeżeli większością zdań, sztuka za niedoskonałą będzie uznana, Urząd podaiącego się na Maystra dopóty odsunie, dopoki przez lepiéy zrobioną sztukę nabycia dostateczněy zdolności nie udowodni.

123 Kto do trzech razy niedoskonałą wystawi sztukę, ma bydź na zawsze odsunięty.

124. Jeżéli Urząd Starszych sztukę zrobioną odrzuca, obowiązkiem iest Urzędnika Municypalnego, spisać wywód słowny powodów takowego odrzucenia.

125. Urzędnik ten przestrzegać winien, ażeby żadna nagana któraby z uporu lub chęci nieprawych zysków wypływała niemiała mieysca.

126. Odsunięty, ma prawo żądać od Prezydenta lub Burmistrza miasta, ażeby powody tego urzędownie były rozpoznane.

127. Prezydent lub Burmistrz, ieśli powody te wątpliwemi znaydzie, zdania innych biegłych zasiągnie, przy przełożeniu im tak sztuki Mistrzowskiéy, iako i opisanego względem onéy wywodu słownego.

128. Skoro sztuka Mistrzowska zostanie zrobioną i przyiętą, niezwłocznie i bez żadnych formalności ma bydź w księgę Zgromadzenia pod Tytułem Maystrów zapisany, za co opłaci naymniey 30. naywięcey 60 zł. do Kassy Mieyskiéy, stosownie do bliższych ogolnych rozporządzeń mieyscowey Władzy.

129. Czeladnik nie będący w stanie złożenia listu wyzwolenia, lecz któryby lat trzy iako Czeladnik pracował, i sztukę Mistrzowską zrobił winien być na Maystra przyięty.

130. Przybyły do innego miasta Mayster i chcący tam osieść, zgłosi się o to do Urzędu Starszych.

Nowa iednak sztuka Mistrzowska od niego żądaną być nie może, ieżeli złoży przepisane poprzedniemi Artykułami świadectwa nauki, wprawy Czeladniczéy i popisu na Maystra.

131. Cudzoziemcy Maystrowie do kraiu przybywaiący, wolni są od wszelkich opłat, Czeladnicy zaś obcy, chcący zostać Maystrami, podlegaią przepisom, iakie względem Maystrów są wydane.

Wyłączeni są iednak z pod tego obowiązku wszelcy Rzemieślnicy, ktorzyby Patent na sprawowanie Rzemiosła swego od wyższego Rządu otrzymali.

132. Nikomu pod żadnym pozorem przyięcie na Maystra odmowione bydź nie może, kto warunkom powyższym zadość uczyni.

TYTUŁ V.

Przepisy Ogólne.

133. Gdzie mniey iest iak dziesięciu Maystrów iednego Rzemiosła Maystry ci do innego lub innych Miast dołączeni będą, dopóki w takowym Rzemieślniczym okręgu uzupełniona liczba przepisanych Maystrów się nie znaydzie.

Między temi Kommissya Woiewódzka Starszych oznaczać będzie, i tym Burmistrza lub Urzędnika Municypalnego przyda; gdyby zaś dla niektórych Rzemiosł, liczba przepisana Maystrów w całym Obwodzie, lub nawet Woiewództwie nie znaydowała się, na ten czas Kommissya Woie-

wódzka wyznaczy z téy liczby, która się znayduie, iednego Starszego i iednego Podstarszego.

134 Wpływy wyżey oznaczone i kary porządkowe, do Skrzynki Rzemieślniczey w kassie Mieyskiey na rzecz każdego Rzemiosła składane, na dobro tegoż Rzemiosła używane, i w końcu roku obrachowane będą; Urząd Starszych zaś Rachunek przeyrzy i zaświadczy.

135 Urząd ten składek żadnych na Maystrów naznaczać nie iest mocen.

136. Wolno iest Maystrom uchwalić z zatwierdzeniem Prezydenta lub Burmistrza, (w mnieyszych miastach z wiedzą Kommissarza Obwodowego) między sobą składkę coroczną, na wsparcie Maystrów podupadłych, Wdów lub Dzieci pozostałych i utworzyć w tym celu kassę, która pod dozorem Urzędu Starszych zostawać będzie. Składka ta przecie iest zupełnie dobrowolna, ani nowo wchodzących uczniów, Czeladników i Maystrów, ciążyć nie może

137 Pod karą surową umawiać nie maią Maystry między sobą ceny wyrabiania przez siebie szczegółów.

138. Prezydent Miasta Warszawy, w innych zaś miastach Kommissya Woiewódzka, zwolnić mogą w szczególnych przypadkach prawidła artykułu 118 i następnych, gdzieby potrzeba lub użyteczność tego była uznaną.
W takim razie uwolnionemu wydadzą szczególne pozwolenie, na mocy którego zarówno z Maystrami, przez Urząd Starszych przyiętemi, rzemiosło sprawować będzie.

139 Sprzedaż gotowéy roboty, nikomu, ani w żadném mieyscu, bronioną bydź nie może.

140. Fabryki i Rękodzielnie założyć się mogące, nie są obięte temi przepisami, lecz Czeladź w nich pracuiąca w książki Rzemieślnicze opatrzoną bydź powinna.
Pozwolenia na nie, w Warszawie Prezydent, w innych miastach, Kommissye Woiewódzkie wydawać maią.

141. Kary porządkowe nie inaczey, iak przez właściwy Sąd Policyiny wymierzane będą, za wysłuchaniem w potrzebie Urzędu Starszych

142 W tenże sposób, spory wszelkie, o wynagrodzenie między Uczniami, Czeladnikami i Maystrami przez Urząd Starszych niezałatwione, roztrzygnie sąd właściwy.

143. W rzeczach Policyi rzemiosła dotyczących, Urząd Starszych wnioski swe czyni do Prezydenta, lub Burmistrza Miasta.

144 Urząd Starszych. w potrzebie ma pieczą o dzieciach pozostałych Maystrów; aż do ich opatrzenia.

145. Wszelkie dawne przepisy i zwyczaie Cechowe, ile urządzeniu temu przeciwne, uchylaią się.

146. Wolno iest Żydom przy zachowaniu powyższych przepisów, wszelkie Rzemiosła, i fabryki po miastach sprawować, byleby oraz zachowane były prawidła, i urządzenia Policyine, im służące.

147. Ktokolwiek od wyższey Władzy Patent na nowe wynalazki lub wydoskonalenia uzyska, mocen będzie, w Królestwie Polskiem takowe na swóy pożytek wykonywać, i nikt przez przeciąg lat, na które Patent iest wydany, nie może na prawo iego następować, ani teyże samey czynności sprawować, chybaby za innym do niéy przydatkiem, lub udoskonaleniem także dla siebie Patent od wyższey Władzy otrzymał.

Uskutecznienie postanowienia tego Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się na Posiedzeniu Rady Administracyinéy dnia 31 Grudnia 1816.

(podpisano) ZAIĄCZEK.
Radzca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady,
(podpisano) *Kossecki.*
Zgodno z oryginałem, Radzca Sekretarz Stanu,
Jenerał Bdy, (podpisano) *Kossecki.*
Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi.
(podpisano) *T. Mostowski.*

podaie nineyszym do publiczney wiadomości.

W zamiarze zaś doprowadzenia do skutku tegoż Postanowienia, wydawszy inż w dniu dzisieyszym stosowne do Kommissarzy Obwodowych polecenie, w myśl Instrukcyi przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi d. d. 19 Marca r. b. Nro 243 przepisanéy, udziela niniéyszym Mieszkańcom, a szczególniey Rzemiosłami trudniącym się, niemniéy Burmistrzom miast, którzy nad wykonaniem tegoż postanowienia szczególniey czuwać maią następuiące obiaśnienia i przepisy.

1. Rozporządzeniom postanowienia wyżey ogłoszonego podlegaią wszyscy rzemieślnicy i professyoniści bez wyłączenia tak Maystrowie, Czeladnicy iako i Uczniowie

2. Żydzi nawet od zachowania prawideł postanowieniem tym wskazanych nie są wolni, owszem przepisy te, iak nayściśley przez nich dopełniane bydź winny, inaczey żadnego rzemiosła po Miastach sprawować im niewolno.

3. Maystrowie iednego rzemiosła, kunsztu, lub professyi, składać maią zgromadzenie rzemieślnicze, w celu obierania starszych i podstarszych, którzy dopełnienia ścisłego przepisów postanowienia przestrzegać będą.

4. Ponieważ dla żydów prawo Obywatelstwa zawieszone, przeto żydzi niemogą zasiadać natychże zgromadzeniach, niemogą należyć do wyboru, ani bydź na starszych obranemy, ani też na biegłych przy wyzwalaniu Uczniów, Maystrów przyzwanemi. — Co do zaprowadzenia zgromadzeń starszych i urzędów starszych.

5. W każdym mieście, w którym się 10 lub więcey Maystrów iednego i tegoż samego rzemiosła, kunsztu lub professyi znayduie, Rzemieślnicy ci mieć będą własne zgromadzenie i własnych starszych.

6. W miastach zaś w których mniey niż 10 Maystrów iednego rzemiosła exystuie: miasta te, co do takiego rzemiosła policzone będą z innemi, i formować będą okręgi rzemieślnicze, które przez Kommissarza Obwodowego zaproiektowane, a przez Kommissyą Woiewódzką zatwierdzone zostaną, a w iednym z tych miast starsi ustanowieni będą.

7. Ponieważ wedle cytowanego Reskryptu Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, zgromadzenia w miastach w których liczba Maystrów iednego rzemiosła 10 lub więcey znayduie się, naiprzód i niezwłocznie urządzone, i starsi wybranemi bydź maią, przeto obowiązani zostaią Burmistrze tychże miast, zaraz po ogłoszeniu postanowienia Namiestnika Królewskiego i odebraniu ninieyszego zarządzenia, spisać wszystkich Maystrów, każdego w szczególności rzemiosła, na zgromadzenie ich wezwać i z niemi do wyboru starszych i podstarszych niezwłocznie przystąpić.

8. Rozumie się samo przez się, że co do każdego rzemiosła, kunsztu lub professyi, oddzielnie zgromadzenie wezwane, i starsi, podstarsi obranemi bydź maią.

9. Każde zgromadzenie odbędzie posiedzenie swe, pod przewodnictwem Burmistrza, a wybór starszego, podstarszego nastąpi wedle art: 4 i 5 postanowienia, większością kresek sekretnych, poczem wybrani wedle art: 6 do złożenia zaręczenia, a następnie do rozpoczęcia swego urzędowania i pełnienia obowiązków, przez postanowienie na nich włożonych wezwanemi, i onym na ten cel ieden exemplarz drukowany Postanowienia wręczonym bydź ma.

10. Całey tey czynności zgromadzenia i wyboru starszych, złożonego przez nich zaręczenia i rozpoczęcia czynności, protokuł przez Burmistrza przewodniczącego spisanym bydź ma, którego ieden exemplarz do xięgi zgromadzenia Rzemieślniczego tegoż rzemiosła na samym oney początku zapisanym, dwa zaś exemplarze Kommissarzowi Obwodu, dla przesłania iednego Kommissyi Woiewództwa w oryginale odesłane, czwarty zaś exemplarz przez Burmistrza przy aktach iego zachowanym bydź ma.

(*Dalszy Ciąg w Dodatku*)

DRUGI DODATEK DO NUMERU 49.

DZIENNIKA URZĘDOWEGO

WOIEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO.

(Dalszy Ciąg Urządzenia względem Rzemiosł, Kunsztów, Professyi i t. d.)

11. Co do rzemiosł zaś i miast, w których liczba Maystrów 10ciu iednego rzemiosła, kunsztu, lub professyi niewynosi, obowiązani są Burmistrze tychże miast, spisać wszystkich Maystrów, każdego takiego rzemiosła, i listę onych Kommissarzowi Obwodowemu w dwóch exemplarzach podać.

12. Kommissarza Obwodowego zaś obowiązkiem będzie, po zebraniu tychże list, proiekt względem urządzenia okręgów rzemieślniczych sporządzić, miastu na zgromadzeniu rzemieślniczym starszych dla tychże okręgów zaproponować, i proiekt swóy w téy mierze zastosowany do art: 133, Kommissyi Woiewódzkiey przedstawić.

13. Urzędowanie starszych trwać ma wedle art: 7, lat 3, po upłynieniu więc tych lat z dniem 1 Stycznia ostatniego roku, zgromadzenia znowu do wyboru starszych wedle powyższych zasad zebranemy bydź maią.

Co do obowiązków Starszych i Urzędu Starszych.

14, Starsi przez siebie sami nic działać niemogą, składaią oni tylko wraz z Kommissarzem z ramienia Burmistrza z Urzędników Municypalnych wyznaczonym, lub pod przewodnictwem Burmistrza urząd Starszych.

15. Obowiązki Urzędu Starszych wyszczególnione są w postanowieniu Namiestnika Królewskiego, które aby ściśle przez tenże Urząd dopełniane i wykonywane były, Burmistrze z obowiązku swego przestrzegać będą.

16. Szczególniey zaś Burmistrze dopilnuią, aby Urzęda starszych zaraz po ich zaprowadzeniu zrobili książkę dla zgromadzenia rzemieślniczego do zapisywania Maystrów, Czeladników i Uczniów.

17. Księga ta ma bydź oprawna, liczbowana, i na cztery części podzielona, z których w iednéy Maystrowie, w drugiey Czeladnicy, w tymże mieście wyzwoleni i teraz w robocie zostaiący, lub naprzyszłość wyzwalani, w trzeciey Czeladnicy obcy teraz w robocie będący, lub naprzyszłość w robocie zatrzymuiący się, a w czwartey Uczniowie tak teraźnieysi, iak i nowi zapisanemi i z kolei zapisywanemi bydź maią.

18. Pierwszą listę nateraz znayduiących się Maystrów, Czeladzi i Uczniów przez urzęda starszych spisaną, Burmistrz zatwierdzi, poczym dopiero tychże do księgi zgromadzenia rzemieślniczego urzędu starszych, iak wyżey powiedziano zapiszę.

19. Czynności wszystkie urzędu starszych, odbywać się będą w imieniu tegoż Urzędu, a wszelkie podania, świadectwa, zawsze przez Kommissarza Municypalnego i iednego przynaymniey Starszego lub Podstarszego podpisywane bydź maią, iak to art: 9ty postanowienia mieć chce.

Co do Uczniów.

20. Odtąd żaden niemoże bydź przyiętym na ucznia, który niedopełni obowiązku i przepisów Tyt: II. postanowienia wskazanych, czego szczególniey Burmistrze niemniey Urzędy Starszych przestrzegać nayściśley powinni.

21. Równie także wszyscy uczniowie tak teraz w terminie będący iako i naprzyszłość przyięci, ulegać muszą i dopełnić przepisów tegoż Tytułu, ieżeli chcą postąpić na Czeladników i uzyskać listę wyzwolenia.

22. Szczególnie zaś urzęda Starszych przestrzegać będą, aby Maystrowie umowom z uczniami zawartym, niemniey obowiązkom przez postanowienie Namiestnika Królewskiego na nich włożonym, zadosyć czynili, a mianowicie aby prócz nauki w rzemiośle, starali się o wydoskonalenie uczniów, w czytaniu, pisaniu Polskiem, w religii wyznania każdego i innych naukach, które ku wydoskonaleniu kunsztu są właściwe, i aby szczególniey art: 26 postanowienia dopełniali.

23. Już wyżey powiedziano, że każdy uczeń do księgi zgromadzenia, nie tylko teraźnieyszy, lecz i nowy, ma bydź zapisanym; zapisanym zaś bydź powinien z imienia i nazwiska, stanu rodziców, religii i wieku, i daty przyięcia, daley zanotowane przy nim bydź powinny warunki umowy z maystrem zawartey, daley zmiana Maystra, ieżeli uczeń do drugiego przeszedł, czas nauki, a w reszcie w koley czas wy-

zwolenia: dla czego każdy uczeń w księdze zgromadzenia oddzielną kartę mieć winien.

24. Opłatę iaka od zapisania ucznia do Kassy Rzemieślniczéy żądana bydź może, stanowi art: 26, od złotych dwóch do sześciu. Zastosowanie iey do stanu i możności ucznia zostawia się zdaniu starszych.

25. W każdym przypadku wyraźnie zastrzega się, iż dzieci rodziców ubogich, za złożeniem świadectwa ubóstwa od władzy mieyscowéy, do opłaty tey pociąganemi bydź nie mogą.

26. Co zaś do opłaty od wyzwolenia na Czeladnika, ta art: 49 od zł: 10 do 20 iest oznaczoną, którą równie Urząd Starszych do możności zastosuie, a od którey złożenia nowy Czeladnik pod żadnym pozorem uwolnionym bydź nie może.

27. Co się tyczy formy listów wyzwolenia, gdy te późniey Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi przepisać ma, wzór więc tey że późniey przez Kommissarzy Obwodowych Urzędom starszych każdego zgromadzenia rzemieślników, przesłanym będzie.

Co do Czeladników.

28. Względem Czeladników przepisy Tyt: 3 iak nayściśley zachowane bydź maią, i tego nie tylko Urząd starszych, lecz i Burmistrze miast przestrzegać są obowiązani.

29. Według art: 53 i następnych, każdy Czeladnik tak teraźnieyszy, iako i naprzyszłość wyzwolony, niemniey obcy do kraiu przybywaiący, opatrzony bydź ma w książkę rzemieślniczą, książki te dla zaprowadzenia iednostayności, skoro wydrukowane zostaną, będą przez Kommissyą Woiewódzką na ręce Kommissarzy Obwodowych przesłane, a skoro tylko Urzęda starszych takowe książki odbiorą, natychmiast wnie wszystkich Czeladników opatrzą, i na przyszłość nowo wyzwolonych lub wprost z zagranicy przybywaiących opatrywać będą.

30. W książkę takową zapisane bydź maią, nie tylko imie i nazwisko Czeladnika, iego wiek, mieysce urodzenia, postać, professya, mieysce i data gdzie wyzwolony, niemniey nazwisko Maystra u którego teraz pracuie, lecz też następnie w tey książce Maystrowie u których pracować będzie, dzień wstępu iego, a wychodzącemu z roboty zakwitowanie zapisywać maią, iak to obszernie w Tyt: II. Oddziale I. postanowienia, wskazano.

31. Xiążki te razem z Listamy Wyzwolenia służyć będą Czeladnikom gdzieby się tylko znaydować mogli, za prawną legitymacyą

nietylko z Rzemiosła, lecz i pobytu ich, w czasie odprawioney przez nich w kraiu wędrowki, dla czego w przypadku ieżeliby w przyszłości wedle Artykułu 61 książka nowa Czeladnikowi wydaną była, w nową książkę pobyt iego dawnieyszy ze starey książki przeniesionym i w nowey zapisanym bydź powinien.

32. Każdy zatym Czeladnik kraiowy, któryby od zaprowadzenia ninieyszego Urządzenia, niebył w Książkę opatrzonym, lub też w tey że Książcę niemiał zapisanego pokwitowania; za włoczęgę poczytanym będzie, a przyimuiący go karami art: 59. postanowienia wskazanym, ulegnie.

33. Też same przepisy zachowane bydź maią co do Czeladników przybywaiących, którzy ieżeli iuż w kraiu pracowali, książkami Rzemieślniczemy koniecznie wylegitymować się powinni, a ieżeli z zagranicy przychodzą rownie także w książki Rzemieślnicze opatrzonemi natychmiast bydź maią.

34 Za książki Rzemieślnicze, ani ich zapisanie, żadna opłata od Czeladników żądaną bydź niema, czego Burmistrze Miast pod własną odpowiedzialnością przestrzegać są obowiązani.

35. Ponieważ nie wszędzie i we wszystkich Rzemiosłach zaprowadzone bydź mogą Urzęda starszych, a Czeladnik żaden od tąd bez książki Rzemieślniczéy bydź niemoże; przeto w Miastach i Rzemiosłach gdzie teraz Urzęda Starszych nie będą zaprowadzone, Burmistrze miast stosownie do artykułu 64 Czeladników w książki Rzemieślnicze opatrzą, i takowe zastępuiąc Urzęda starszych poświadczać będą, w którym to celu Burmistrzom także pewna ilość książek Rzemieślniczych przesłaną zostanie, z których użycia, Listami Czeladników przez nich opatrzonych, przed Kommissarzem Obwodowym usprawiedliwiać się zostaią obowiązanemy.

36. Przybyłym Czeladnikom, wszelka łatwość i pomoc ma bydź udielona — Urzęda starszych i Burmistrze są ściśle odpowiedzialnemy za utrudzenie, iakiegoby doznawali w składaniu i odbieraniu swych książek Rzemieślniczych i w załatwieniu stosunków z ich Maystrami.

37. Jak zaś z iedney strony obowiązkiem szczególnym iest Urzędu starszych mieć pieczą i staranie o złożonych chorobą, tak z drugiey strony czuwać winni i zapobiegać prożniactwu Czeladzi, do czego im przepisy Oddziału IV Tytt: III postanowienia wskazane za prawidło służą.

38. Ażeby Czeladnik każdy podupadły w chorobie znalazł pomoc blizką, Urzęda starszych w tym celu urządzą domy Gospody osobne odłączone od domów Miłosierdzia i Szpitali, i zasilać będą tych podupadłych już to z skrzynki Czeladniczéy, już to Rzemieślniczey a w przypadku nawet obowiązkiem ich będzie wspierać ze składki dobrowolney tak aby każdy a tym bardziey obcy lub Cudzoziemiec doznał ludzkości i braterstwa — Co aby dopełnionym było, Burmistrze dozierać i przestrzegać będą pod własną odpowiedzialnością —

39. Zwyczaie obcey Czeladzi, o ile się dobremu porządkowi i Urządzeniu w postanowieniu przepisanym niesprzeciwiaią, niemaią bydź wzbraniane, co przezorności Urzędów starszych, a szczególniey Burmistrzom zostawia się i zaleca.

40. Jak zaś Urzęda Starszych i Burmistrze nad wykonaniem Urządzeń postanowienia czuwać maią, tak w wykonaniu onych postępować powinni z wszelką sprawiedliwością i łagodnością, unikaiąc ile możności wymierzania kar a bardziey starać się o wczesne zapobieganie nadużyciom: w którym to duchu uważane i wykonywane będą przepisy artykułem 85 86 i 87 obięte, tak aby zaprowadzenie tego nowego porządku, zyskało przywiązanie Czeladzi iako z własnych Instytucyi swego powołania ustaw, wynikaiących.

41. Wyiście czyli wędrowanie Czeladników, nigdy niepowinno bydź trudzonym, a Urzęda starszych wedle artykułu 112 wychodzącym zaświadczenia w Książce Rzemieślniczey bez żądania naymnieyszey opłaty zapisywać maią, w przypadkach doznawaney przez Czeladników trudności Burmistrze rzecz bliżey rozpoznać, i załatwić są obowiązani.

42. Oddziałem VI artykuł: 116 dozwolone zostało, iż Czeladnicy mieć mogą Skrzynkę własną z składek ich utworzoną — która to skrzynka aby pod pewnym zostawała dozorem i aby w poborze składek nadużycia niemiały mieysca, Urzęda starszych czuwać będą.

43. Wtym względzie zastosowany i zachowany bydź ma zwyczay Czeladniczy.

a) Iż przy każdym zebraniu się Czeladników i przy robieniu iakiey bądź składek do skrzynki Czeladniczey, zawsze starszy lub podstarszy i ieden Mayster przytomnemi bydź powinni.

b) Iż skrzynka Czeladnicza zostawać winna przy podstarszym lub innym Maystrze.

c) Że powinna bydź na dwa Zamki zamkniętą, których ieden klucz przy Czeladniku starszym, drugi zaś przy podstarszym lub przy Maystrze, ieżeli u niego skrzynka nie iest, zostawać ma.

d) Że żaden wydatek z skrzynki Czeladniczey uczynionym bydź niemoże bez zezwolenia Czeladników i zasięgnienia zdania przytomnego Podstarszego i Maystra na zebranie Czeladzi.

Co do Maystrów.

44. Nikt odtąd niebędzie mógł zostać Maystrem, kto niezadosyć uczyni warunków Titt: IV Postanowienia Namiestnika Królewskiego przepisanych i niezłoży Sztuki Maystrowskiey. W iakim sposobie sztuka Mistrzowska zadawaną bydź ma, przepisy w tey mierze późniey wydane i Ogłoszone będą.

45. Co do opłaty od zapisania Maystra w książkę zgromadzenia stanowi się: iż w Miastach więcey nad 3000 Dusz maiących i stolicach Województw po — — — — złł, Pol. 60

b) w miastach od 1000 do 3000 dusz maiących i Stołecznych Obwodów — — — — — — 45

c) w Miastach zaś wszełkich innych niżey 1000 dusz maiących po — — — — — — — 30

46. Cudzoziemcy Maystrowie i osiadaiący, wolni są od teyże opłaty za wpisanie ich do zgromadzenia, Burmistrze dopilnują aby takowa opłata wymagana od nich niebyła i ażeby żadnych niedoznawali w osiadaniu trudności, pod własną z Urzędu i Osoby odpowiedzialnością.

Co do przepisów Ogólnych w postanowieniu wyrażonych.

47. Wiakim sposobie co do miast i Rzemiosł w których mniey niż 10 Maystrow znayduie się Okręgi Rzemieślnicze uformowane będą iak art: 133 mieć wskazuie wyżey pod punkt: 11 i 12.

48. Każde zgromadzenie Rzemieślnicze mieć będzie skrzynkę Rzemieślniczą, w którey postanowione wyżey opłaty i kary składane będą a z którey wydatki na potrzebę Rzemiosła czynione bydź mogą.

49. Skrzynka ta zostawać będzie w kassie mieyskiey, pod dozorem kassyera mieyskiego, który tak co do wpływów iako i wydatków przy końcu każdego roku rachunek zdać iest obowiązanym, a Urząd starszych takowy przeyrzeć i poświadczyć powinien.

50. Wolno iest Urzędowi starszych skrzynke tak urządzić, aby ieden klucz przy starszych znaydował się, zawsze iednak kassyer Mieyski do składania Rachunków iest obowiązany, i za całość teyże skrzynki odpowiedzialny.

51. Nakoniec Urzęda starszych opatrzeni bydź maią w pieczęć podług udzielonego Kommissarzom Obwodowym wzoru, którą wszelkie świadectwa ztwierdzać powinni.

Dotych przepisów nietylko wszyscy Rzemieślnicy i Professyoniści a nayszczególniey Urzęda Starszych zastosować się maią lecz też i Burmistrze Miast do pełnienia Obowiązków tymże zarządzeniem na nich włożonych niezwłocznie przystąpić, przepisy wskazane zachować, i ich wykonania przestrzegać; a nadto zarządzenie to zwyczaynym sposobem ogłosić i że się to stało przed Kommissarzem Obwodowym udowodnić maią.

w Warszawie dnia 30 Czerwca 1817.

VICE-PREZES

Piwnicki. Filipecki Sekr. Jen.